NEBİ VE RASÛLLERİN GÜNAHTAN KORUNMUŞ (İSMET/ GÜNAHSIZ) OLUŞLARI

﴿ عصمة الأنبياء والمرسلين ﴾

[Türkçe — Turkish — تركي]

Muhammed Salih el-Muneccid

Terceme : Muhammed Şahin

Tetkik : Ali Rıza Şahin

2010 - 1431

islamhouse.com

﴿ عصمة الأنبياء والمرسلين ﴾

« باللغة التركية »

محمد صالح المنجد

ترجمة: محمد مسلم شاهين

مراجعة: علي رضا شاهين

2010 - 1431

islamhouse.com

بسم الله الرحمن الرحيم

Soru:

Ben, akîde konusunda sormak istiyorum.Nebi ve rasûllerdenn de günahların meydana gelebildiğine ve onların mâsum (günahsız) olmadıklarına îmân etmek, bizim inancımızdan (îmân etmemiz gereken hususlardan) mıdır?

Cevap:

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Nebi ve rasûller, insanlar içerisinde seçkin kimselerdir.

Nebi ve rasûller, Allah Teâlâ katında yaratılmışların en kıymetlisidirler.

Allah Teâlâ onları, insanlara lâ ilahe illallah dâvetini tebliğ etmek için seçmiştir.

Allah Teâlâ, nebi ve rasûller, hükümlerini insanlara tebliğ etmeleri konusunda kendisi ile insanlar arasında bir aracı kılmıştır.

Nebi ve rasûller, Allah Teâlâ'dan kendilerine gelen emirleri ve yasakları tebliğ etmekle emrolunmuşlardır.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ ۚ فَإِن يَكْفُرْ بِهَا هَٰؤُلَاءِ فَقَدْ وَكَّلْنَا بِهَا قَوْمًا لَّيْسُوا بِهَا بِكَافِرِينَ ﴿٨٩﴾ ﴾ [سورة الأنعام الآية: ٨٩]

"**İşte onlar, kendilerine** (Suhuf, Tevrât, Zebûr ve İncil gibi) **kitap, hikmet** (bu kitapları anlama) **ve peygamberlik verdiğimiz kimselerdir.** (Ey Peygamber!) **Şimdi o müşrikler bunu** (bu Kur'an'ın âyetlerini) **inkâr ederlerse, biz onları inkâr etmeyip ona îmân eden bir topluluk** (Muhâcir ve Ensar'ı) **görevlendirdik.**"[1]

Nebi ve rasûllerin görevleri, beşer olmalarına rağmen Allah Teâlâ'dan kendilerine gelen emir ve yasakları tebliğ etmektir. Bunun içindir ki nebi ve rasûller, ismet (günahtan korunmuş olma) ile ilgili olarak iki durumdadırlar:

---

[1] En'am Sûresi: 89.

1. Allah Teâlâ'nın dînini tebliğ konusunda günahtan korunmuş olmaları

2. Beşerî hatalardan korunmuş olmaları.

Birincisi: Allah Teâlâ'nın dînini tebliğ konusunda günahtan korunmuş olmaları.

Allah Teâlâ'nın dînini tebliğ konusunda günahtan korunmuş olmalarına gelince, hiç şüphesiz ki nebi ve rasûllerler -Allah'ın salât ve selâmı onların üzerine olsun- bu konuda mâsumdurlar.

Nebi ve rasûllerler, Allah Teâlâ'nın kendilerine vahyettiği hiçbir şeyi gizlemezler. O vahye kendi yanlarından bir şeyler de ilâve etmezler.

Nitekim Allah Teâlâ, bu konuda Peygamberi Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'e şöyle buyurmuştur:

﴿ ۞ يَٰٓأَيُّهَا ٱلرَّسُولُ بَلِّغۡ مَآ أُنزِلَ إِلَيۡكَ مِن رَّبِّكَۖ وَإِن لَّمۡ تَفۡعَلۡ فَمَا بَلَّغۡتَ رِسَالَتَهُۥۚ وَٱللَّهُ يَعۡصِمُكَ مِنَ ٱلنَّاسِۗ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهۡدِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلۡكَٰفِرِينَ ﴿٦٧﴾ ﴾ [سورة المائدة الآية: ٦٧]

"Ey Rasûl! Rabbinden sana indirileni (vahyi) tebliğ et! Eğer bunu yapmazsan (vahyi gizlersen), O'nun risâletini (elçilik görevini) yerine getirmemiş olursun. Allah seni, insanlar (düşmanların)dan koruyacaktır.Allah, kâfirler topluluğuna hidâyet etmez (onları doğru yolu bulmaya muvaffak kılmaz)."[1]

Yine şöyle buyurmuştur:

﴿ وَلَوۡ تَقَوَّلَ عَلَيۡنَا بَعۡضَ ٱلۡأَقَاوِيلِ ﴿٤٤﴾ لَأَخَذۡنَا مِنۡهُ بِٱلۡيَمِينِ ﴿٤٥﴾ ثُمَّ لَقَطَعۡنَا مِنۡهُ ٱلۡوَتِينَ ﴿٤٦﴾ فَمَا مِنكُم مِّنۡ أَحَدٍ عَنۡهُ حَٰجِزِينَ ﴿٤٧﴾ ﴾ [سورة الحاقة الآيتان: ٤٤ – ٤٧]

"Eğer o (Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-), bizim adımıza birtakım sözler uydursaydı, onu sağ elimizle yakalar, sonra da onun şah damarını keserdik. Sizden kimse de buna (azabımıza) engel olamazdı."[2]

[1] Mâide Sûresi: 67.
[2] Hâkka Sûresi: 44-47.

Yine şöyle buyurmuştur:

﴿وَمَا هُوَ عَلَى ٱلۡغَيۡبِ بِضَنِينٖ ٢٤﴾ [سورة التكوير الآية: ٢٤]

"O (Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-), vahiy hususunda cimri davranan, (vahyi sizden esirgeyen) bir kimse değildir."[1]

Değerli âlim Abdurrahman b. Nâsır es-Sa'dî -Allah ondan râzı olsun- bu âyetin tefsiri hakkında şöyle demiştir:

"O (Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-) Allah Teâlâ'nın kendisine vahyettiği konusunda cimri değildir ki vahyin bazısını gizlesin.Aksine o -sallallahu aleyhi ve sellem-, Gökte ve yerde bulunanların emînidir. O ki Rabbinin risâletlerini, apaçık bir şekilde tebliğ etmiştir.O -sallallahu aleyhi ve sellem-, zengin olsun, fakir olsun, yöneten olsun, yönetilen olsun,erkek olsun, kadın olsun, şehirli olsun, bedevî olsun, hiç kimseden yüz çevirmemiştir. Bunun içindir ki Allah Teâlâ onu okuma-yazma bilmeyen câhil bir topluluğa göndermiştir. Nitekim bu câhil topluluğun hepsi, Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem- vefât etmeden önce ilimde zirveye çıkan birer Rabbânî âlimler haline gelmişlerdir."

Bu sebeple Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-, Rabbinin dînini ve şeriatını tebliğ etme konusunda, büyük olsun, küçük olsun, kesinlikle hiçbir şeyde hata etmez. Aksine Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-, Allah Teâlâ tarafından korunmuştur.

Değerli âlim Abdulaziz b. Baz da -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Bütün müslümanlar, nebi ve rasûllerin -Allah'ın salât ve selâmı onların üzerine olsun- özellikle de Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in, Allah -azze ve celle-'den gelen vahyi tebliğ ettikleri konusunda günahtan korunmuş olduklarında ittifak etmişlerdir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿وَٱلنَّجۡمِ إِذَا هَوَىٰ ١ مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمۡ وَمَا غَوَىٰ ٢ وَمَا يَنطِقُ عَنِ ٱلۡهَوَىٰٓ ٣ إِنۡ هُوَ إِلَّا وَحۡيٞ يُوحَىٰ ٤ عَلَّمَهُۥ شَدِيدُ ٱلۡقُوَىٰ ٥﴾ [سورة النجم الآيات: ١ – ٥]

"Kayan yıldıza yemin olsun. Arkadaşınız (Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-), (hidâyet ve hak yoldan) asla sapmadı (çıkmadı). O kendi hevâ ve hevesinden konuşmaz.

---

[1] Tekvîr Sûresi: 24.

O, (konuştuğu şeyler) kendisine vahyedilen vahiyden başka bir şey değildir. Onu, kendisine pek güçlü ve kuvvetli olan melek (Cebrail) öğretmiştir."[1]

Bu sebeple Peygamberimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-, söz olsun, fiil olsun, takrir olsun, Allah Teâlâ'dan tebliğ ettiği her şeyde mâsumdur. Bu, ilim ehli arasında tartışma kabul etmeyen bir görüştür."[2]

İslâm ümmeti, rasûllerin risâlet görevini yüklenme ve üstlenme konusunda mâsum olduklarında ittifak etmişlerdir.Onlar, -Allah Teâlâ'nın hükmünü ortadan kaldırdığı (neshettiği) şeyler dışında- Allah Teâlâ'nın kendilerine vahyettiği hiçbir şeyi unutmazlar. Nitekim Allah Teâlâ, elçisi Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'e Kur'an'ı okutacağını ve onu unutmayacağını garanti etmiştir.Fakat Allah Teâlâ ona unutturmak istediği şeyi bunun dışında tutmuştur. Allah Teâlâ, Kur'an-ı Kerim'i onun göğsünde toplayacağını ona garanti etmiştir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ سَنُقْرِئُكَ فَلَا تَنسَىٰٓ ﴿٦﴾ إِلَّا مَا شَآءَ ٱللَّهُۚ إِنَّهُۥ يَعْلَمُ ٱلْجَهْرَ وَمَا يَخْفَىٰ ﴿٧﴾ ﴾

[سورة الأعلى الآيتان: ٦– ٧]

"(Ey Peygamber!)Bundan böyle sana bu Kur'ân'ı okutacağız da sen unutmayacaksın. Ancak (hikmeti gereği) Allah'ın dilediği müstesna. Çünkü O, (söz ve fiilden) açık ve gizli olanı pek iyi bilir."[3]

Yine, Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُۥ وَقُرْءَانَهُۥ ﴿١٧﴾ فَإِذَا قَرَأْنَٰهُ فَٱتَّبِعْ قُرْءَانَهُۥ ﴿١٨﴾ ﴾ [سورة القيامة الآيتان: ١٧ ١٨]

"Şüphesiz onu (vahyi) senin kalbinde toplamak ve onu sana okutmak bize âittir. O halde biz onu okuduğumuzda, (Cebrail sana okuduğunda) sen de onun okunuşunu dinle (Sonra Cebrail'in sana okuduğu gibi oku)."[4]

---

1 Necm Sûresi: 1-5.
2 Şeyh B. Baz Fetvâları, cilt: 6 sayfa: 371.
3 A'lâ Sûresi: 6-7.)
4 Kıyâmet Sûresi: 17-18.

Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye de -Allah ondan râzı olsun- bu konuda şöyle demiştir:

"Hiç şüphesiz ki peygamberlerin nübüvvetine (peygamberliğine) delâlet eden âyetler (mucizeler), onların Allah -azze ve celle-'den haber verdikleri konularda mâsum olduklarına delâlet etmiştir. Onların haber verdikleri şeyler, haktan başka bir şey değildir. İşte, peygamberliğin anlamı budur. Peygamberlerin haber verdiği şeyler, Allah Teâlâ'nın peygambere gaybtan haber verdiğini, peygamberin de insanlara gayptan haber verdiğini rasûlün insanlarարı dâvet etmeyi ve Rabbinin elçilik görevini onlara tebliğ etmeyi içerir."[1]

İkincisi: Nebi ve rasûllerin, birer insan oldukları ve onlardan hatalar vukû bulacağı konusuna gelince, bunun halleri vardır:

1. Nebi ve rasûllerden büyük günahlar asla vukû bulmaz.

İster nebilik ve rasûllüklerinden önce olsun, isterse sonra olsun, nebi ve rasûllerden asla büyük günahlar asla vukû bulmaz.

Nitekim Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye -Allah ondan râzı olsun- bu konuda şöyle demiştir:

"Hiç şüphesiz ki peygamberlerin, küçük günahlardan değil de büyük günahlardan mâsum olduklarını söylemek, İslâm âlimlerinin çoğunluğu ve bütün tâifelerin görüşüdür... Bu, aynı zamanda tefsir, hadis ve fıkıh âlimlerinin çoğunluğunun görüşüdür.Hatta ilk müslümanlardan, imamlardan, sahâbeden, tâbiînden ve onlara tâbi olanlardan,bu görüşe mutabık (uygun) bir görüşten başka bir görüş nakledilmemiştir."[2]

2. Risâleti tebliğ etme ve vahiy ile ilgili olmayan şeyler:

Nebi ve rasûllerden veya onların bazılarından bazen küçük günahlar vukû bulabilir. Bunun içindir ki ilim ehlinin çoğunluğu, nebi ve rasûllerin küçük günahlardan mâsum olmadıkları görüşüne varmışlardır. Fakat nebi ve rasûllerden küçük günahlar vukû bulduğu zaman, Allah Teâlâ onların bu küçük günahlarını onaylamamıştır. Aksine Allah Teâlâ onları uyarmış, onlar da işledikleri küçük günahlarından hemen tevbe etmişlerdir.

Nebi ve rasûllerden küçük günahların vukû bulacağına ve Allah Teâlâ'nın bu günahları onaylamadğına delil olarak Âdem -aleyhisselâm- hakkındaki kıssasıdır.

Nitekim Allah Teâlâ Âdem -aleyhisselâm- hakkında şöyle buyurmuştur:

---

[1] Şeyhul-İslam İbn-i Teymiyye, 'Mecmûu'l-Fetâvâ', cilt: 18, sayfa: 7.
[2] Şeyhul-İslam İbn-i Teymiyye, 'Mecmûu'l-Fetâvâ', cilt: 4, sayfa: 319.

﴿ فَأَكَلَا مِنْهَا فَبَدَتْ لَهُمَا سَوْءَٰتُهُمَا وَطَفِقَا يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِن وَرَقِ ٱلْجَنَّةِ ۚ وَعَصَىٰٓ ءَادَمُ رَبَّهُۥ فَغَوَىٰ ﴿١٢١﴾ ثُمَّ ٱجْتَبَٰهُ رَبُّهُۥ فَتَابَ عَلَيْهِ وَهَدَىٰ ﴿١٢٢﴾ ﴾

[سورة طه الآيتان: ١٢١ – ١٢٢]

"Derken ikisi de (Âdem ve eşi Havvâ) o ağacın meyvesinden yediler. Bunun üzerine edep yerleri kendilerine görününce, derhal cennet yapraklarıyla üzerlerini örtmeye başladılar. Böylece Âdem Rabbine karşı geldi ve (Allah'ın kendisine ona yaklaşmasını yasakladığı ağacın meyvesinden yemekle) yolunu şaşırdı.Sonra Rabbi onu seçti,tevbesini kabul etti ve onu doğru yola yöneltti."[1]

Bu, Âdem -aleyhisselâm-'dan günahın vukû bulduğuna ve Âdem -aleyhisselâm-'ın da o günahtan tevbe etmekle birlikte Allah Teâlâ'nın o günahı onaylamadığına delildir.

Allah Teâlâ, Musa -aleyhisselâm-'ın kıssası hakkında şöyle buyurmuştur:

﴿ وَدَخَلَ ٱلْمَدِينَةَ عَلَىٰ حِينِ غَفْلَةٍ مِّنْ أَهْلِهَا فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ يَقْتَتِلَانِ هَٰذَا مِن شِيعَتِهِۦ وَهَٰذَا مِنْ عَدُوِّهِۦ ۖ فَٱسْتَغَٰثَهُ ٱلَّذِى مِن شِيعَتِهِۦ عَلَى ٱلَّذِى مِنْ عَدُوِّهِۦ فَوَكَزَهُۥ مُوسَىٰ فَقَضَىٰ عَلَيْهِ ۖ قَالَ هَٰذَا مِنْ عَمَلِ ٱلشَّيْطَٰنِ ۖ إِنَّهُۥ عَدُوٌّ مُّضِلٌّ مُّبِينٌ ﴿١٥﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّى ظَلَمْتُ نَفْسِى فَٱغْفِرْ لِى فَغَفَرَ لَهُۥٓ ۚ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلْغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ ﴿١٦﴾ ﴾ [سورة القصص الآيتان: ١٥ – ١٦]

"Musa, halkın habersiz olduğu bir sırada şehre girdi. Orada biri kendi tarafından, (kavminden) diğeri düşman (Firavun) tarafından olan iki adamı, birbiriyle kavga ederken buldu.Kendi kavmin olanı, düşmana karşı ondan yardım istedi.Musa da ötekine bir yumruk vurur vurmaz adamı öldürdü. Bunun üzerine: Bu, şeytanın işindendir, o, gerçekten (doğru yoldan) saptırıcı, (insan için) apaçık bir düşmandır, dedi. Musa: Rabbim! Doğrusu ben kendime zulmettim.Beni bağışla, dedi. Allah da onu bağışladı. Çünkü O çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir."[2]

Musa -aleyhisselâm- günahını itiraf etmiş, Kıbtî'yi (Firavunun taraftarını) öldürdükten sonra Allah Teâlâ'dan kendisini bağışlamasını istemiş, Allah Teâlâ da onun bu günahını bağışlamıştı.

---

[1] Tâhâ Sûresi: 121-122.
[2] Kasas Sûresi: 15-16.

Allah Teâlâ, Dâvud -aleyhisselâm-'ın kıssası hakkında şöyle buyurmuştur:

﴿ قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعْجَتِكَ إِلَىٰ نِعَاجِهِۦ ۖ وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ ٱلْخُلَطَآءِ لَيَبْغِي بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ
إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ وَقَلِيلٌ مَّا هُمْ ۗ وَظَنَّ دَاوُۥدُ أَنَّمَا فَتَنَّٰهُ فَٱسْتَغْفَرَ رَبَّهُۥ وَخَرَّ
رَاكِعًا وَأَنَابَ ۩ ﴿٢٤﴾ فَغَفَرْنَا لَهُۥ ذَٰلِكَ ۖ وَإِنَّ لَهُۥ عِندَنَا لَزُلْفَىٰ وَحُسْنَ مَـَٔابٍ ﴿٢٥﴾ ﴾

[سورة ص الآيتان: ٢٤ – ٢٥]

"Dâvud: Andolsun ki (kardeşin) senin koyununu, kendi koyunlarına katmak istemekle sana haksızlık etmiştir. Doğrusu malda ortak olanların çoğu birbirlerine haksızlık ederler. Ancak îmân edip de güzel davranışlarda bulunanlar müstesnâ (onlar böyle yapmazlar). Onlar da o kadar azdır ki! Dâvud kendisini imtihan ettiğimizi anladı, Rabbinden mağfiret dileyerek eğilip secdeye kapandı, tevbe edip Allah'a yöneldi. Biz de bu davranışından dolayı onu bağışladık.Şüphesiz ki (dünyada) onun bize yakın bir makamı ve (âhirette de) ona güzel bir âkıbet vardır."[1]

Dâvud -aleyhisselâm-'ın günahı, ikinci hasmı (karşı tarafı) dinlemeden önce acele ederek hüküm vermesiydi.

İşte bunlardan birisi de Peygamberimiz Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'dir. Kur'an-ı Kerim'de zikredilen şu âyetlerde Rabbi Allah Teâlâ kendisini şöyle azarlamıştır:

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَآ أَحَلَّ ٱللَّهُ لَكَ ۖ تَبْتَغِي مَرْضَاتَ أَزْوَٰجِكَ ۚ وَٱللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١﴾ ﴾

[سورة التحريم الآية: ١]

"Ey Peygamber! Niçin eşlerini memnun etmek için kendini sıkıntıya sokup Allah'ın sana helâl kıldığı şeyleri nefsine haram kılıyorsun? (Kendini onlardan mahrum bırakıyorsun?) Bilirsin ki Allah (seni) çok bağışlayıcıdır, (sana) çok merhametlidir."[2]

Bu meşhur olay, bazı hanımlarıyla kendisi arasında idi.

Aynı şekilde Allah Teâlâ, Bedir savaşı esirleri hakkında Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'i azarlamıştır.

---

[1] Sâd Sûresi: 24-15.

[2] Tahrim Sûresi: 1.

Nitekim Abdullah b. Abbas'tan -Allah ondan ve babasından râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o Ömer b. Hattab'dan -Allah ondan râzı olsun- şöyle nakleder:

((فَلَمَّا أَسَرُوا الْأُسَارَى، قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ لِأَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ: مَا تَرَوْنَ فِي هَؤُلاَءِ الْأُسَارَى؟ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: يَا نَبِيَّ اللهِ! هُمْ بَنُو الْعَمِّ وَالْعَشِيرَةِ، أَرَى أَنْ تَأْخُذَ مِنْهُمْ فِدْيَةً فَتَكُونُ لَنَا قُوَّةً عَلَى الْكُفَّارِ، فَعَسَى اللهُ أَنْ يَهْدِيَهُمْ لِلْإِسْلاَمِ. فَقَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ:مَا تَرَى يَا ابْنَ الْخَطَّابِ؟ قُلْتُ: لاَ وَاللهِ يَا رَسُولَ اللهِ ﷺ! مَا أَرَى الَّذِي رَأَى أَبُو بَكْرٍ، وَلَكِنِّي أَرَى أَنْ تُمَكِّنَّا، فَنَضْرِبَ أَعْنَاقَهُمْ فَتُمَكِّنَ عَلِيًّا مِنْ عَقِيلٍ فَيَضْرِبَ عُنُقَهُ، وَتُمَكِّنِّي مِنْ فُلاَنٍ نَسِيبًا لِعُمَرَ فَأَضْرِبَ عُنُقَهُ، فَإِنَّ هَؤُلاَءِ أَئِمَّةُ الْكُفْرِ وَصَنَادِيدُهَا فَهَوِيَ رَسُولُ اللهِ ﷺ مَا قَالَ أَبُو بَكْرٍ وَلَمْ يَهْوَ مَا قُلْتُ، فَلَمَّا كَانَ مِنَ الْغَدِ جِئْتُ فَإِذَا رَسُولُ اللهِ ﷺ وَأَبُو بَكْرٍ قَاعِدَيْنِ يَبْكِيَانِ، قُلْتُ يَا رَسُولَ اللهِ! أَخْبِرْنِي مِنْ أَيِّ شَيْءٍ تَبْكِي أَنْتَ وَصَاحِبُكَ؟ فَإِنْ وَجَدْتُ بُكَاءً بَكَيْتُ، وَإِنْ لَمْ أَجِدْ بُكَاءً تَبَاكَيْتُ لِبُكَائِكُمَا؟ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: أَبْكِي لِلَّذِي عَرَضَ عَلَيَّ أَصْحَابُكَ مِنْ أَخْذِهِمِ الْفِدَاءَ، لَقَدْ عُرِضَ عَلَيَّ عَذَابُهُمْ أَدْنَى مِنْ هَذِهِ الشَّجَرَةِ، شَجَرَةٍ قَرِيبَةٍ مِنْ نَبِيِّ اللهِ ﷺ وَأَنْزَلَ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ:﴿ مَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَن يَكُونَ لَهُۥٓ أَسْرَىٰ حَتَّىٰ يُثْخِنَ فِى ٱلْأَرْضِ ۚ تُرِيدُونَ عَرَضَ ٱلدُّنْيَا وَٱللَّهُ يُرِيدُ ٱلْءَاخِرَةَ ۗ وَٱللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٦٧﴾ لَّوْلَا كِتَٰبٌ مِّنَ ٱللَّهِ سَبَقَ لَمَسَّكُمْ فِيمَآ أَخَذْتُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٦٨﴾ فَكُلُوا۟ مِمَّا غَنِمْتُمْ حَلَٰلًا طَيِّبًا ۚ وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٦٩﴾ ﴾

[سورة الأنفال الآيات: ٦٧ – ٦٩])) [رواه مسلم]

"Bedir'de müşrikler esir alınınca, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Ebû Bekir ve Ömer'e:

-Bu esirler hakkında ne dersiniz? diye sordu.

Ebû Bekir:

-Ey Allah'ın peygamberi! Onlar bizim amca çocukları ve aynı aşiretin insanlarıdır. Benim görüşüm, onlardan kurtuluş fidyesi alıp serbest bırakmandır.Böylece bu fidye kâfirlere karşı bizim için bir güç ve kuvvet olur (onunla güçlenmiş oluruz). Belki Allah ileride onlara müslüman olmayı nasip eder, dedi.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- bana:

-Ey Hattab'ın oğlu! Senin fikrin nedir? diye sordu.

(Ömer) dedim ki:

-Hayır, Allah'a yemîn ederim ki Ey Allah'ın elçisi! Ben, Ebû Bekir'in dediği görüşte değilim (onun görüşüne katılmıyorum). Fakat benim görüşüm şudur:

-İzin verin onların boyunlarını vuralım.Akîl'i (kardeşi) Ali'ye bırak boynunu o vursun, falancayı da bana -Ömer'in akrabası- bana bırak boynunu vurayım.Çünkü onlar, küfrün (Mekke'li müşriklerin) liderleri ve ileri gelenleridir.

Bunun üzerine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Ebu Bekir'in görüşünü benimseyip güzel buldu, benim görüşümü güzel bulmadı. Ertesi gün geldiğimde bir de baktım ki Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- ve Ebû Bekir oturmuş ağlıyorlar. Bunun üzerine dedim ki:

-Ey Allah'ın elçisi! Sen ve arkadaşın niçin ağladığınızı bana haber verir misiniz? Eğer ağlanacak bir şey olduğunu görürsem ben de ağlayacağım, yok eğer ağlanacak bir şey değil ise, sizinle birlikte (hiç olmazsa) ağlamaya çalışırım, dedim.

Bunun üzerine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- buyurdu ki:

-Ben, arkadaşlarının esirlerden kurtuluş fidyesi alınması yolunda bana sundukları görüşe ağlıyorum. Onlara yapılacak azap bana şu ağaçtan -orada Allah'ın peygamberine yakın olan bir ağaç vardı- daha yakın olarak gösterildi.

Bunun üzerine Allah -azze ve celle- şu âyetleri[1] indirdi:

---

[1] Enfâl Sûresi: 67-69.

"Bir Peygamberin, dünyada zafer kazanıp küfrü zelil kılmadıkça, esirler edinip onları fidye karşılığında serbest bırakması uygun düşmez. (Ey müslümanlar!) Siz dünya dünyanın geçici menfaatini istiyorsunuz.Oysa Allah âhireti kazanmanızı ister. Allah azizdir (güçlüdür), hakîmdir (her işinde hikmet sahibidir). Eğer Allah'ın Levh-i Mahfuz'da yazdığı daha önceki bir hüküm olmasaydı, aldığınız fidyeden dolayı size büyük bir azap dokunurdu. (Ama bundan böyle fidyeyi ve ganimeti size helâl kıldım) artık aldığınız ganimetleri helâl ve temiz olarak yeyin. Allah'a karşı gelmekten sakının! Gerçekten Allah çok bağışlayıcı, çok merhamet edicidir."[1]

Böylelikle Allah Teâlâ onlara ganimet mallarını helâl kılmıştır.

Bu hadiste, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in ashâbıyla istişâre ettikten (onlara danıştıktan) sonra esirleri affetmeyi tercih etmesi, kendisinin bir ictihadı olduğu ve bu konuda, Allah Teâlâ tarafından kendisine bir âyet indirilmeden önce açıkça anlaşılmaktadır.

Yine, Allah Teâlâ, kıymetli sahâbî Abdullah İbn-i Ümmi Mektûm'un meşhur kıssasında elçisi Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'i şöyle azarlamıştır:

﴿ عَبَسَ وَتَوَلَّىٰٓ ﴿١﴾ أَن جَآءَهُ ٱلۡأَعۡمَىٰ ﴿٢﴾ وَمَا يُدۡرِيكَ لَعَلَّهُۥ يَزَّكَّىٰٓ ﴿٣﴾ ﴾

[سورة عبس الآيات: ١ – ٣]

"Yanına görmeyen (âmâ) biri geldiği için yüzünü ekşitti ve sırtını döndü. (Ey Peygamber!) Ne bilirsin, o belki de alacağı öğütle arınacaktı."[2]

Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye -Allah ondan râzı olsun- bu konuda şöyle demiştir:

"Âlimlerin çoğunluğundan nakledilen genel görüş, onlar (peygamberler) küçük günahlardan mâsum (korunmuş) değillerdir ve Allah Teâlâ, bu küçük günahlardan dolayı onları onaylamamıştır.Yine âlimlerin çoğunluğu, peygamberlerden küçük günahların vukû bulmasının imkânsız olduğunu da söylemezler.Bu ümmette peygamberlerin tartışmasız mâsum olduklarını söyleyen ve bunun için en büyük sözü söyleyen ilk tâife, Râfızîlerdir. Zirâ onlar, peygamberlerden unutkanlık, yanılma ve tevil (yorum) yoluyla bile küçük günahların vukû bulmayacağını söylemektedirler."[3]

---

[1] Sahih-i Müslim, hadis no: 4588.

[2] Abese Sûresi: 1-3.

[3] Mecmûu'l-Fetâvâ, cilt: 4, sayfa: 320.

Bazı insanlar, bu gibi şeyleri önemli olduğunu sayarak buna delâlet eden Kur'an ve sünnetin naslarını tevil yoluna giderek tahrif edebilirler. Fakat onları, nasları bu tevil etme yoluna sevkeden şey, iki şüpheli durumdur:

1.Allah Teâlâ, peygamberlere ittibâ etmeyi (uymayı) ve onları örnek almayı (onların yolundan gitmeyi) kullarına emretmiştir. Onlara ittibâ etmeyi emretmek ise, onlardan sâdır olan her şeye ittibâ etmeyi gerektiren şey olmasını gerektirir. Onlardan sâdır olan her davranış veya inanç, itaatir.Şayet Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in günaha düşmesi câiz olsaydı, bir çelişki ve tezat meydana gelirdi. Çünkü bu durum, onu örnek almak ve onun yolundan gitmekle emrolunduğumuz ve günah olması sebebiyle de o günahı işlemekten yasaklandığımız için Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in düştüğü bu günahta, o günaha ittibâ ve o günahı işlemeyi gerektirir.

Şayet işlenen günah, itaatle içiçe ve karışık olması sebebiyle insanlara açık olmayıp gizli kalsaydı, bu şüphe doğru ve yerinde olurdu. Fakat Allah Teâlâ, peygamberlerini ikaz etmiş, emrine aykırı olan şeyleri onlara açıklamış ve onları gecikmeden tevbe etmeye muvaffak kılmıştır.

2. Günahlar,kemâle zıtlık teşkil eder ve bir noksanlık sayılır.Şayet günahlarla birlikte tevbe olmasaydı, bu şüphe de doğru ve yerinde olurdu.Çünkü tevbe, günahları bağışlar. Kemâl ile zıtlık teşkil etmez ve günah işledikten sonra tevbe eden kimse, bu hareketinden (tevbe etmesinden) dolayı kınanmaz.Aksine kul, çoğu zaman tevbe ettikten sonra günaha düşmesinden önceki durumundan daha hayırlı olur. Bilindiği gibi, günaha düşüp de ardından hemen tevbe ve istiğfar etmeye çalışmayan hiçbir peygamber yoktur.Bu sebeple Allah Teâlâ, peygamberlerin hiçbir günahını onaylamamıştır.Onlar, tevbe etmeyi de h,ç geciktirmemişlerdir.Çünkü Allah Teâlâ onları bundan korumuştur.Peygamberler, tevbe ettikten sonra günah işledikleri durumdan daha kâmil duruma gelmişlerdir.

Üçüncüsü: Nebi ve rasûllerin bazı dünya ile ilgili işlerde kasıt olmadan hata etmeleri.

Nebi ve rasûllerin dünya ile ilgili işlerde işledikleri hatalara gelince, onlar kâmil bir akla, isâbetli bir görüşe ve derin bir bilgiye sahip olmalarına rağmen bu işlerde hata edebilirler.Nitekim bazı ne rasûllerden bu gibi durumlar vukû bulmuştur.İşte onlardan birisi de Peygamberimiz Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'dir. Bu da, tıp, ziraat ve buna benzer hayatın değişik yönlerinde olmuştur.

Nitekim Râfi' b. Hadîc'ten -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

((قَدِمَ نَبِيُّ اللهِ ﷺ الْمَدِينَةَ وَهُمْ يَأْبُرُونَ النَّخْلَ، يَقُولُونَ يُلَقِّحُونَ النَّخْلَ. فَقَالَ: مَا تَصْنَعُونَ؟ قَالُوا: كُنَّا نَصْنَعُهُ، قَالَ: لَعَلَّكُمْ لَوْ لَمْ تَفْعَلُوا كَانَ خَيْرًا، فَتَرَكُوهُ فَنَفَضَتْ أَوْ فَنَقَصَتْ، قَالَ: فَذَكَرُوا ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ: إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ، إِذَا أَمَرْتُكُمْ بِشَيْءٍ مِنْ دِينِكُمْ فَخُذُوا بِهِ، وَإِذَا أَمَرْتُكُمْ بِشَيْءٍ مِنْ رَأْيٍ، فَإِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ.)) [رواه مسلم]

"Allah'ın peygamberi -sallallahu aleyhi ve sellem- Medine'ye geldiklerinde Medineliler hurma ağaçlarını erkek ve dişi hurma çiçekleri ile aşılıyorlardı.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- onlara:

-Ne yapıyorsunuz? diye sordu.

Onlar:

-Biz bunu (eskiden beri) yapar dururuz, dediler.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-:

-Umulur ki siz bunu yapmasaydınız daha hayırlı olurdu, diye buyurdu.

Bu söz üzerine onlar bu aşılama işini bıraktılar.Sonunda hurma ağaçları meyvelerini silkip döktüler veya ağaçların hurmaları az mahsül verdi. Bu durumu Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e zikrettiler. Bunun üzerine o:

-Ben ancak (sizin gibi) bir beşerim (insanım).Ben size dîninizden herhangi bir şeyi emrettiğim zaman onu derhal alıp kabul edin. Size (teşri olmak üzere değil de dünya işleri ile ilgili olarak) kendi görüşümden herhangi bir şey ile emredersem, şüphe yok ki ben de ancak bir beşerim, buyurdu."[1]

Böylelikle Allah Teâlâ'nın peygamberlerinin vahiy konusunda mâsum oldukları açıkça anlaşılmış olmaktadır.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in risâletini tebliğ etme konusunda asılsız sözler söyleyip onu karalayan ve onun meşrû kıldığı hükümlerin -hâşâ- kendi şahsî ictihadları olduğunu söyleyerek insanları şüpheye düşürenlerden sakınmamız gerekir.

[1] Müslim, hadis no: 6127.

Halbuki Allah Teâlâ, elçisi Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem- hakkında şöyle buyurmuştur:

﴿ وَمَا يَنطِقُ عَنِ ٱلۡهَوَىٰٓ ﴿٣﴾ إِنۡ هُوَ إِلَّا وَحۡيٞ يُوحَىٰ ﴿٤﴾ ﴾ [سورة النجم الآيتان: ٣ – ٤]

"O kendi hevâ ve hevesinden konuşmaz.O, (konuştuğu şeyler) kendisine vahyedilen vahiyden başka bir şey değildir."[1]

İlmî Araştırmalar ve Fetvâ Dâimî Komitesi'ne:

"Nebîler ve rasûller hatâ ederler mi? diye sorulmuş, komite bu soruya şu cevabı vermiştir:

"Evet, nebîler ve rasûller hata ederler.Fakat Allah Teâlâ onların bu hatalarını onaylamaz. Aksine onlara ve onların topluluklarına olan rahmetinden dolayı Allah Teâlâ onlara yaptıkları hataları açıklar, onların zellelerini affeder, kendisinden bir lütûf ve rahmet olarak onların tevbelerini kabul eder.Çünkü Allah çok bağışlayıcı ve çok merhamet edicidir. Nitekim bu soruda zikredilen konular hakkında Kur'an âyetlerini dikkatlice inceleyen bir kimse bunu açıkça görür."[2]

Allah Teâlâ en iyi bilendir.

---

[1] Necm Sûresi: 3-4.

[2] İlmî Araştırmalar ve Fetvâ Dâimî Komitesi Fetvâları, cilt: 3, sayfa: 194.

Soru:

Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- hata etmiş midir?

Benim sorum, Rasûlulllah -sallallahu aleyhi ve sellem- hakkındadır.Bazı müslümanlar, Rasûlulllah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in hatasız olduğunu söylüyorlar. Başka kimseler ise, Rasûlulllah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in hatasız olmadığını söylüyorlar. Ben şahsen onun hatasız olmadığına inanıyorum. Çünkü o da bir insandır. Bu konuda Kur'an ve sünnetten doğru olan görüşü bana haber verebilir misiniz?

Cevap:

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Birincisi:

Sorunuzda (خَطَايَا) "hatâyâ" kelimesini kullanmanız, büyük bir hatadır. Çünkü (خَطَايَا) "hatâyâ" kelimesi, (خَطِيئَةٌ) "hatîe" kelimesinin çoğuludur. (Hatîe ise; bilerek işlenen günah demektir.) Bunun Rasûlulllah -sallallahu aleyhi ve sellem-'den vukû bulması ise, imkânsızdır. Sorunuzda hatâyâ kelimesi yerine (أَخَطَاءٌ) "ahtâ" (hatalar) kelimesini kullanmanız daha doğru olurdu ki (أَخَطَاءٌ) "ahtâ", (خَطَأٌ) "hatâ" kelimesinin çoğulur. Çünkü hata, istemeyerek olabilir. Ancak (خَطِيئَةٌ) hatîe, böyle değildir.

İkincisi:

(خَطِيئَةٌ) Hatîe'ye (bilerek işlenen günaha) gelince, Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem- de peygamberlerden birisidir. Onlar, elçilik göreviyle görevlendirildikten sonra Allah Teâlâ'ya karşı gelmek amacıyla günah adına hiçbir şey işlememişlerdir. Bu, müslümanların üzerinde ittifak ettikleri bir görüştür.Peygamberler, küçük günahlardan değil de büyük günahlardan mâsumdurlar.

Nitekim Şeyhulisâm İbn-i Teymiyye -Allah ondan râzı olsun- bu konuda şöyle demiştir:

"Hiç şüphesiz ki peygamberlerin, küçük günahlardan değil de büyük günahlardan mâsum olduklarını söylemek, İslâm âlimlerinin çoğunluğu ve bütün tâifelerin görüşüdür...

Bu, aynı zamanda tefsir, hadis ve fıkıh âlimlerinin çoğunluğunun görüşüdür.Hatta ilk müslümanlardan, imamlardan, sahâbeden, tâbiînden ve onlara tâbi olanlardan,bu görüşe mutabık (uygun) bir görüşten başka bir görüş nakledilmemiştir."[1]

Bu konu hakkında İlmî Araştırmalar ve Fetvâ Dâimî Komitesi'ne yöneltilen soru şöyledir:

Soru:

Bazı insanlar ki bunlardan bir kesim de inkârcılardır. Onlar şöyle diyorlar:

Nebîler ve rasûller, hatâ edebilirler. Yani onlar da diğer insanlar gibi hatâ ederler. Devamla şöyle diyorlar: Nitekim yapılan ilk hata; Âdem'in oğlu Kâbîl'in, kardeşi Hâbîl'i öldürmesidir. Dâvûd -aleyhisselâm-, aralarında hüküm vermesi için kendisine gelen iki melekten birincisini dinlemiş, ikincisinin davasını dinlemişti. Yunus -aleyhisselâm- ve kendisini balığın yutması kıssası, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in Zeyd b. Hârise ile olan kıssası. Bu kimseler diyorlar ki: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in söylemesi ve ortaya çıkarması gereken bir şeyi içinde gizlemişti.

Yine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in ashâbı ile olan kıssasında:

"Sizler, dünya ile ilgili işlerinizde daha iyi bilirsiniz" demesidir.

Bu kimseler yine şöyle diyoarlar:

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- bu yönden hata etmiştir."

Yine, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in gözleri görmeyen (âmâ) sahâbî ile olan kıssası hakkında şu âyetlerin indiğini söylemişlerdir:

﴿ عَبَسَ وَتَوَلَّىٰٓ ﴿١﴾ أَن جَآءَهُ ٱلۡأَعۡمَىٰ ﴿٢﴾ وَمَا يُدۡرِيكَ لَعَلَّهُۥ يَزَّكَّىٰٓ ﴿٣﴾ ﴾

[سورة عبس الآيات: ١ – ٣]

"Yanına görmeyen (âmâ) biri geldiği için yüzünü ekşitti ve sırtını döndü. (Ey Peygamber!) Ne bilirsin, o belki de alacağı öğütle arınacaktı."[2]

O halde nebîler ve rasûller gerçekten hata ederler mi? Bu günahkâr kimselere ne ile cevap vermeliyiz?

---

[1] Şeyhul-İslam İbn-i Teymiyye, 'Mecmûu'l-Fetâvâ', cilt: 4, sayfa: 319.

[2] Abese Sûresi: 1-3.

Cevap:

"Evet, nebîler ve rasûller hatâ ederler. Fakat Allah Teâlâ onların bu hatalarını onaylamaz. Aksine onlara ve onların topluluklarına olan rahmetinden dolayı Allah Teâlâ onlara yaptıkları hataları açıklar, onların zellelerini affeder, kendisinden bir lütûf ve rahmet olarak onların tevbelerini kabul eder.Çünkü Allah çok bağışlayıcı ve çok merhamet edicidir. Nitekim bu soruda zikredilen konular hakkında Kur'an âyetlerini dikkatlice inceleyen bir kimse bunu açıkça görür. Âdem -aleyhisselâm-'ın iki oğlunun olayına gelince, ikisi de peygamberlerden değillerdir.Bununla birlikte Allah Teâlâ, Kâbîl'in kardeşi Hâbîl'i öldürmekle işlediği kötü amelini Kur'an'da açıklamıştır."[1]

Üçüncüsü:

Peygamberlikle görevlendirilmeden önceki durumlarına gelince, İslâm âlimleri, nebi ve rasûllerden bazı küçük günahların sâdır olabileceğini, büyük günahların ve zinâ ve içki içmek gibi insanı cehenneme götüren günahların onlardan sâdır olmayacağını, onların bu büyük günahlardan mâsum (korunmuş) olduklarını söylemişlerdir.

- Peygamberlikle görevlendirildikten sonraki durumlarına gelince, bu konuda doğru olan görüşe göre, onlardan küçük günahlar sâdır olabilir. Fakat Allah Teâlâ, onların bu küçük günahlarını onaylamaz.

Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye -Allah ondan râzı olsun- bu konuda şöyle demiştir:

"Âlimlerin çoğunluğundan nakledilen genel görüş, peygamberler küçük günahlardan mâsum (korunmuş) değillerdir ve Allah Teâlâ, bu küçük günahlardan dolayı onları onaylamamıştır.Yine âlimlerin çoğunluğu, peygamberlerden küçük günahların vukû bulmasının imkânsız olduğunu da söylemezler. Bu ümmette peygamberlerin tartışmasız mâsum olduklarını söyleyen ve bunun için büyük bir söz söyleyen ilk tâife, Râfızîlerdir. Zirâ onlar, peygamberlerden unutkanlık, yanılma ve tevil yoluyla bile küçük günahların vukû bulmayacağını söylemektedirler."[2]

- Nebi ve rasûller, Allah Teâlâ'nın dînini tebliğ konusunda günahtan korunmuşlardır.

Nitekim Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Hiç şüphesiz peygamberlerin nübüvvetine (peygamberliğine) delâlet eden âyetler (mucizeler),onların Allah -azze ve celle-'den haber verdikleri konularda mâsum olduklarına

---

[1] Fetvâ Heyetini oluşturanlar: Aburrezzak Afîfî, Abdullah b. Ğudeyyân, Abdullah b. Kuûd. İlmî Araştırmalar ve Fetvâ Dâimî Komitesi Fetvâları, cilt: 3, sayfa: 194, fetvâ numarası: 6290.

[2] Mecmûu'l-Fetâvâ, cilt: 4, sayfa: 320.

delâlet etmiştir.Onların haber verdikleri şeyler, haktan başka bir şey değildir. İşte, peygamberliğin anlamı budur. Peygamberlerin haber verdiği şeyler, Allah Teâlâ'nın peygambere gaybtan haber verdiğini, peygamberin de insanlara gayptan haber verdiğini rasûlün insanlarарı dâvet etmeyi ve Rabbinin elçilik görevini onlara tebliğ etmeyi içerir."[1]

Dördüncüsü:

Bilmeden işledikleri hatalara gelince, bu yolludur:

-Dünya ile ilgili işlerde hata etmeleri.

Bu hata vukû bulabilir. Nitekim Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'den bu hatâ vukû bulmuştur. O -sallallahu aleyhi ve sellem-, ziraat, tıb, marangozluk ve buna benzer dünya ile ilgili işlerde diğer insanlar gibidir. Çünkü Allah Teâlâ, peygamber gönderirken: "Ben, size tüccâr veya çiftçi veya marangoz veya doktor gönderdim", dememiştir. Bu gibi dünya ile ilgili işlerde hatâ etmesi, insanın fıtratındandır. Dolayısıyla bu hatâ, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in risâletine (elçilik görevine) bir kusur ve leke getirmez.

Nitekim Râfi' b. Hadîc'ten -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

((قَدِمَ نَبِيُّ اللهِ ﷺ الْمَدِينَةَ وَهُمْ يَأْبُرُونَ النَّخْلَ، يَقُولُونَ يُلَقِّحُونَ النَّخْلَ. فَقَالَ: مَا تَصْنَعُونَ؟ قَالُوا: كُنَّا نَصْنَعُهُ، قَالَ: لَعَلَّكُمْ لَوْ لَمْ تَفْعَلُوا كَانَ خَيْرًا، فَتَرَكُوهُ فَنَفَضَتْ أَوْ فَنَقَصَتْ، قَالَ: فَذَكَرُوا ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ: إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ، إِذَا أَمَرْتُكُمْ بِشَيْءٍ مِنْ دِينِكُمْ فَخُذُوا بِهِ، وَإِذَا أَمَرْتُكُمْ بِشَيْءٍ مِنْ رَأْيٍ، فَإِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ.)) [رواه مسلم]

"Allah'ın peygamberi -sallallahu aleyhi ve sellem- Medine'ye geldiklerinde Medineliler hurma ağaçlarını erkek ve dişi hurma çiçekleri ile aşılıyorlardı.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- onlara:

-Ne yapıyorsunuz? diye sordu.

Onlar:

[1] Şeyhul-İslam İbn-i Teymiyye, 'Mecmûu'l-Fetâvâ', cilt: 18, sayfa: 7.

-Biz bunu (eskiden beri) yapar dururuz, dediler.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-:

-Umulur ki siz bunu yapmasaydınız daha hayırlı olurdu, diye buyurdu.

Bu söz üzerine onlar bu aşılama işini bıraktılar.Sonunda hurma ağaçları meyvelerini silkip döktüler veya ağaçların hurmaları az mahsül verdi. Bu durumu Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e zikrettiler. Bunun üzerine o:

-Ben ancak (sizin gibi) **bir beşerim** (insanım).**Ben size dîninizden herhangi bir şeyi emrettiğim zaman onu derhal alıp kabul edin. Size** (teşri olmak üzere değil de dünya işleri ile ilgili olarak) **kendi görüşümden herhangi bir şey ile emredersem, şüphe yok ki ben de ancak bir beşerim, buyurdu."**[1]

Gördüğümüz gibi Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- dünya ile ilgili bu şeyde hatâ etmiştir. Çünkü o -sallallahu aleyhi ve sellem-, diğer insanlar gibidir. Fakat o, dîn ile ilgili şeylerde bilerek hatâ yapmaz.

Dîn ile ilgili şeylerde bilmeden yapılan hatâya gelince, bu konuda âlimlerin tercih olunan görüşüne göre, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'den bunun gibi hatâ vukû bulabilir. Fakat bu, birincisinin aksine bir durumdur.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e bir mesele arzedilir de o meselede yanında dayanacağı herhangi şer'î bir nas yoksa, kendi görüşüyle içtihad edebilir. Nitekim müslümanlardan bir âlim içtihad eder ve içtihadında doğruyu isâbet ettirirse, iki ecre sahip olur. Hatâ eder de doğruyu isâbet ettiremezse, bir ecre sahip olur.

Nitekim Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- bu konuda şöyle buyurmuştur:

((إِذَا حَكَمَ الْحَاكِمُ فَاجْتَهَدَ ثُمَّ أَصَابَ فَلَهُ أَجْرَانِ، وَإِذَا حَكَمَ فَاجْتَهَدَ ثُمَّ أَخْطَأَ فَلَهُ أَجْرٌ.)) [رواه البخاري ومسلم]

"Hâkim, hüküm vermek istediği zaman içtihad eder, sonra (içtihadında) **doğruyu isâbet ettirirse, kendisine iki ecir verilir. Hâkim, hüküm vermek istediği zaman içtihad eder, sonra** (içtihadında) **hatâ ederse, kendisine bir ecir verilir."**[2]

---

[1] Müslim, hadis no: 6127.

[2] Buhârî, hadis no: 6919, Müslim, hadis no: 1716.

Yine, Bedir savaşında esir alınan esirler kıssasında da Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'den bu olay vukû bulmuştur.

Nitekim Enes b. Mâlik'ten -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

((اسْتَشَارَ رَسُولُ اللهِ ﷺ النَّاسَ فِي الْأُسَارَى يَوْمَ بَدْرٍ، فَقَالَ: إِنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ قَدْ أَمْكَنَكُمْ مِنْهُمْ، قَالَ: فَقَامَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ ﷺ اضْرِبْ أَعْنَاقَهُمْ، قَالَ: فَأَعْرَضَ عَنْهُ النَّبِيُّ ﷺ، قَالَ: ثُمَّ عَادَ رَسُولُ اللهِ ﷺ فَقَالَ: يَا أَيُّهَا النَّاسُ! إِنَّ اللهَ قَدْ أَمْكَنَكُمْ مِنْهُمْ، وَإِنَّمَا هُمْ إِخْوَانُكُمْ بِالْأَمْسِ، قَالَ: فَقَامَ عُمَرُ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ! اضْرِبْ أَعْنَاقَهُمْ، فَأَعْرَضَ عَنْهُ النَّبِيُّ ﷺ، قَالَ: ثُمَّ عَادَ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ لِلنَّاسِ مِثْلَ ذَلِكَ، فَقَامَ أَبُو بَكْرٍ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ! إِنْ تَرَى أَنْ تَعْفُوَ عَنْهُمْ، وَتَقْبَلَ مِنْهُمُ الْفِدَاءَ؟ قَالَ: فَذَهَبَ عَنْ وَجْهِ رَسُولِ اللهِ ﷺ مَا كَانَ فِيهِ مِنَ الْغَمِّ، قَالَ: فَعَفَا عَنْهُمْ، وَقَبِلَ مِنْهُمُ الْفِدَاءَ، قَالَ: وَأَنْزَلَ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ:

﴿ لَّوْلَا كِتَٰبٌ مِّنَ ٱللَّهِ سَبَقَ لَمَسَّكُمْ فِيمَآ أَخَذْتُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٦٨﴾ ﴾ [سورة الأنفال الآيات: ٦٨ – ٦٩])) [رواه مسلم]

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Bedir günü esirler konusunda insanlarla (ashabı ile) istişarede bulunup:

-Şüphesiz ki Allah -azze ve celle-, onlara karşı size güç ve kuvvet vermiştir, buyurdu. Ömer b. Hattâb kalkıp :

-Ey Allah'ın elçisi! Boyunlarını vur, dedi.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- ondan yüzünü çevirdi.

Sonra Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- dönüp :

-Ey insanlar! Şüphesiz ki Allah, onlara karşı size güç ve kuvvet vermiştir. Onlar, dün ancak sizin kardeşlerinizdi, buyurdu.

Ömer kalkıp:

-Ey Allah'ın elçisi! Boyunlarını vur, dedi.

Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- ondan yüzünü çevirdi. Sonra dönüp insanlara aynı sözü söyledi. Ebu Bekir ayağa kalktı ve:

-Ey Allah'ın elçisi! Uygun görürsen onları affet ve onlardan fidyeyi kabul buyur, dedi. Bunun üzerine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in yüzündeki üzüntü ve keder belirtileri hemen gitti. Ardından onları affetti ve onlardan fidye aldı. Bunun üzerine Allah -azze ve celle- şu âyeti indirdi:

-'Eğer Allah'ın Levh-i Mahfuz'da yazdığı daha önceki bir hüküm olmasaydı, aldığınız fidyeden dolayı size büyük bir azap dokunurdu[1]."[2]

Gördüğümüz gibi bu olayda Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in yanında açık bir nas olmadığı için ictihad edip ashâbı ile istişâre etmiş,dolayısıyla tercihte hatâ etmiştir.

Sünnette ise, bunun benzeri pek azdır.Bu sebeple bizler, nebîler ve rasûllerin mâsum olduklarına inanmamız,onların Allah Teâlâ'nın emir ve yasaklarına asla karşı gelmediklerini bilmemiz ve Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in dünya ile ilgili işlerde hatâ yaptığını sebep göstererek vahyi tebliğ etme konusunda onu laf söylemek isteyen kimsenin sözüne son derece dikkat etmemiz gerekir.

Aynı şekilde, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in haber verdiği bazı şer'î hükümlerin, onun kişisel ictihadları olduğunu ve bunların doğru ve yanlış olabileceğini söyleyen sapıkların sözlerine de son derece dikkat etmemiz gerekir.

Bu sapıklar, Allah Teâlâ'nın şu sözünü hiç okumazlar mı?

﴿وَٱلنَّجۡمِ إِذَا هَوَىٰ ﴿١﴾ مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمۡ وَمَا غَوَىٰ ﴿٢﴾ وَمَا يَنطِقُ عَنِ ٱلۡهَوَىٰٓ ﴿٣﴾ إِنۡ هُوَ إِلَّا وَحۡيٞ يُوحَىٰ ﴿٤﴾ عَلَّمَهُۥ شَدِيدُ ٱلۡقُوَىٰ ﴿٥﴾﴾ [سورة النجم الآيات: ١ – ٥]

"Kayan yıldıza yemin olsun. Arkadaşınız (Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-), (hidâyet ve hak yoldan) asla sapmadı (çıkmadı). O kendi hevâ ve hevesinden konuşmaz. O, (konuştuğu şeyler) kendisine vahyedilen vahiyden başka bir şey değildir. Onu, kendisine pek güçlü ve kuvvetli olan melek (Cebrail) öğretmiştir."[3]

[1] Enfâl Sûresi: 67.
[2] İmam Ahmed, hadis no: 13143.
[3] Necm Sûresi: 1-5.

Allah Teâlâ'dan, bizi bâtıla sapmaktan uzak tutmasını ve bizi sapıklıktan korumasını dileriz.

Allah Teâlâ en iyi bilendir.

.

.